

ARKIVRÅD

ORGAN FOR NORSK ARKIVRÅD 1 / 15

-
- Langtidsbevaring av digitale signaturer
 - Arkivdanning i SAMDOK
 - Evaluering av offentlighetsloven
 - Hva er det med disse skytjenestene?
 - Sykehuskirka ble Noas ark for gynekologiske journaler - da Sørlandet sykehus ble rammet av flom
 - Nye metoder for fangst av e-post

INNHOOLD

	side
Leder	3
Langtidsbevaring av digitale signaturer	4
Arkivdanning i SAMDOK	8
Evaluering av offentlighetsloven	10
Hva er det med disse skytjenestene?	12
Sykehuskirka ble Noas ark for gynekologiske journaler - da Sørlandet sykehus ble rammet av flom	14
SAMDOK - Nye metoder for fangst av e-post	16
Verdenserklæringen om arkiv	18
Bokomtale	20
Sammen er vi sterke	22
Riksarkivarens Vedtak	23

Kjære leser!

Årets første utgave av Arkivråd inneholder litt av hvert, og forhåpentligvis noe for enhver smak. Et par tekster dreier seg om Riksarkivets SAMDOK-prosjekt og dets forhold til arkivdanningen. Andre temaer som omtales er skytjenester, en meget aktuell problemstilling for arkivdanningsvirksomheter, og digitale signaturer, et teoretisk og teknisk komplisert konsept, men som likevel er nyttig for oss alle å kjenne godt til. Du kan også lese om verdenserklæringen om arkiver og Norsk Arkivråds samarbeid med andre arkivforeninger. Den nesten splitter nye boken med røtter i undervisning gitt ved Arkivakademiet før Arkivakademiet ble overført til Høgskolen i Oslo og Akershus er omtalt, og vi har i tillegg vært så heldige at vi har fått en førstehåndsberetning med bilder etter at arkivet ved Sørlandet sykehus fikk et ublidt møte med høstens vannmasser.

God lesning og god vår!

Hilsen Trine

UTGIVELSESPLAN 2015

Nummer	Innleveringsfrist
2/2015	15. mai
3/2015	15. august
4/2015	15. november

norsk arkivråd

Arkivråds redaksjon:

Trine Nesland (redaktør)
Jørgen Hobbøl
Siri Mæhlum
Stina Marianne Opsjøn Ahola
Jean-Philippe Caquet

Ansvarlig redaktør:

Marianne Høiklev Tengs, leder for
Norsk Arkivråd

Redaksjonens postadresse:

ARKIVRÅD
Maridalsveien 3, 0178 Oslo

Utgiver:

Norsk Arkivråd, Oslo

Telefon:

22 20 28 90
Betjent hverdager fra kl. 09.00-15.00

E-post:

postmottak@arkivrad.no

Internett:

<http://www.arkivrad.no>

Norsk Arkivråd er en landsomfattende arkivfaglig interesseorganisasjon med medlemmer fra alle deler av landet og fra alle typer bedrifter og institusjoner. Formålet er å få en effektiv arkivadministrasjon i alle arkivdannende virksomheter. Alle kan bli medlem i Norsk Arkivråd.

Bedriftsmedlemsskap: kr 1000,-
(A-medlemmer)

Personlig medlemsskap: kr 300,-
(B-medlemmer)

Pensjonistmedlemsskap: kr 100,-

Abonnement på ARKIVRÅD er inkludert i medlemsprisen, fritt tilsendt.

Annonsepriser:

1 side: kr 6000,-

1/2 side: kr 3500,-

1/3 side: kr 2500,-

Fargetillegg: kr 4000,-

Alle priser eks. mva.

Annonser, notiser og korte debattinnlegg kan etter avtale leveres med utsatt tidsfrist.

Arkivråd

utgis med 4 nummer årlig.

Ettertrykk av artikler og illustrasjoner er tillatt under forutsetning av at kilde oppgis.

Design og produksjon:

Bergersen as, Sykehusvn. 24, 1385 Asker
www.bergersen.no

Opplag:

1350 eksemplarer.

ISSN: 0518-6935

Forsidebilde: photodune.net

LEDER

Ledelse i arkivene

Mange av Norsk Arkivråds medlemmer jobber i små enheter. Det kan være i en liten kommune, et bygdemuseum eller et lite firma. Arkivet er kanskje samorganisert med andre service- og støttefunksjoner, og det ledes av en administrasjonssjef eller lignende. Andre av oss jobber i store enheter med mange arkivarer og egen arkivleder.

Mange trives i små fagmiljøer med stor variasjon i arbeidsoppgavene, og andre søker seg til større enheter som gir mulighet for spesialisering i større grad.

Ledelse vil være en utfordring uansett hvilken modell man jobber i. Små enheter skal løse omfattende oppgaver med begrensede ressurser. Selv et lite arkiv må ha IT-løsninger som ivaretar de arkivmessige behovene organisasjonen har. I tillegg skal man ofte drive med både brukerstøtte og opplæring av andre brukere av arkivløsningen og ivareta kravene som stilles enten i lov og forskrift, ISO-standarder eller interne retningslinjer (og kanskje en kombinasjon av alt dette). I større organisasjoner finnes det noen stordriftsfordeler, men det vil likevel være utfordringer på mange av de samme områdene. Kanskje har man mulighet til å omfordele ressurser i perioder og dra nytte av de ansattes mange kompetanseområder, men min erfaring er at arkivet sjelden har stor fleksibilitet eller ledige ressurser uansett om man er stor eller liten.

Fra en leders perspektiv vil mange av utfordringene være de samme uavhengig av størrelse. Det omorganiseres, arkivet møter krav til effektivisering og det er krevende å løse oppgavene innenfor de rammene man har. I tillegg skal man ivareta personalansvar og sørge for at alle medarbeidere får brukt sin kompetanse og bidratt til en best mulig arkivtjeneste for organisasjonen. Samtidig ligger det i vår rolle at vi skal ivareta de langsiktige målene og kravene arkivet har både i organisasjonen og i samfunnet. Disse er kanskje ikke like synlige for resten av organisasjonen.

Min erfaring er at det ofte også kommer «tilleggsbestillinger» til arkivet. Det kan være spørsmål om man kan påta seg brukerstøtte for nye IT-systemer, overta ansatte som ikke passer helt inn andre steder i organisasjonen eller annet. Dette må leder håndtere på en god måte, og det er nok her mange opplever at man står «mellom barken og veden». Det som tjener organisasjonen totalt er kanskje ikke det arkivet i utgangspunktet kunne tenke seg...

Et «stridsspørsmål» innen ledelse er om det er viktig å være en god fagperson på området man leder eller om en god leder kan lede nærmest hva som helst på en god måte. Meningene er delte, og flere av oss har vel erfart at begge deler kan fungere godt. Hvis lederen mangler arkivkunnskap kan det være utfordrende å gjøre gode prioriteringer, ivareta lovmessige krav og levere gode tjenester, men med gode fagfolk om bord er det på ingen måte umulig.

Utfordringen når en god arkivar får en lederrolle kan være at man fort fordyper seg i detaljer rundt journalføring, håndtering av innsynsbegjæringer og annet som er av faglig interesse. Dette kan igjen gå på bekostning av ansvaret lederen har for å ivareta arkivets sentrale rolle i organisasjonen. Hvis arkivleder fyller dagene med journalføring får man kanskje ikke med seg viktige strategiske prosesser, muligheter for å bidra med arkivfaglig kompetanse andre steder i organisasjonen eller langsiktig relasjonsbygging.

Norsk Arkivråd tilbyr ikke lederopplæring. Det er mange aktører på markedet, og de som ønsker påfyll kan velge mellom nettstudier, deltids- og fulltidsstudier. Som ny eller erfaren leder er det viktig å sørge for faglig påfyll også i denne delen av jobben. Ta kurs, delta i nettverk og vær nysgjerrig!

Livet som leder i arkivverdenen er ikke kjedelig. Vi kan ha utfordringer med arbeidsmiljøet, sykefravær, faglige diskusjoner både internt i arkivet og med andre deler av organisasjonen. Ved å være en faglig sterk enhet som også tar ledelse på alvor vil vi være en viktig bidragsyter og samarbeidspartner uansett om vi er en del av en organisasjon med 15 eller 1500 ansatte.

Still krav til lederen din på samme måte som du selv blir stilt krav til, og bidra på din måte til at både du og sjefen jobber et sted hvor arkivet både er en profesjonell og hyggelig arbeidsplass!

LANGTIDSBEVARING AV DIGITALE SIGNATURER

Av Herbjørn Andresen, førsteamanuensis arkiv- og dokumentbehandling, Høgskolen i Oslo og Akershus

Det er noen grunnleggende problemer knyttet til langtidsbevaring av digitale signaturer. Mulighetene for å etterprøve en digital signatur, etter for eksempel ti, tretti eller hundre år, er foreløpig svakt utviklet. Man kan tenke seg to ulike hovedstrategier: Den ene går ut på bare å registrere opplysninger (metadata) om hvem som signerte, når, og hvordan, og opplysninger som bekrefter at signaturen ble kontrollert i løpet av den opprinnelige saksbehandlingsprosessen. I så fall gir man avkall på muligheten for en ny, teknisk etterprøving av signaturen senere. Tilliten til dokumentets autentisitet vil da kun hvile på tillit til bevaringskjeden. Den andre hovedstrategien går ut på å forsøke å opprettholde den digitale signaturens beviskraft ved hjelp av periodiske bevaringshandlinger. Signaturen får da en egen bevaringskjede, der en tiltrodd tredjepart går god for at signaturen ikke er kompromittert. Det er også mulig å tenke seg mellomformer mellom disse strategiene, ved at en tiltrodd tredjepart kontrollerer bevaringshandlinger for større deler av en samling uten å opprettholde signaturegenskaper for hvert enkelt element.

I 2014 skrev jeg to tekster om langtidsbevaring av digitale signaturer. Den første var kapitlet «Digital signering for samtid og ettertid» i boken *Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i det 21. århundre*. Kapitlet gir en forholdsvis bred gjennomgang av grunntrekkene ved digitale signaturer, med noen betraktninger om betydningen av digitale signaturer for arkivdanning og for videre bevaring. Den andre teksten var en liten fagartikkel i Tidsskriftet Arkiv, med tittelen «Ny EU-forordning om digitale signaturer». Den nye forordningen (nr. 910/2014) ble vedtatt i august 2014, og skal begynne å gjelde fra 1. juli 2016. En egen bestemmelse i forordningen, artikkel 34, dreier seg om langtidsbevaring av digitale signaturer. Det er imidlertid ikke helt klart hva de kommende reglene om langtidsbevaring vil gå ut på; artikkel 34 legger opp til at EU-kommisjonen skal avklare hvilke standarder og prinsipper som skal anvendes gjennom sekundærlovgivning, som litt upresist kan ses som en parallell til forskrifter i norsk

bilde: photodune

lovgivning. Slik sekundærlovgivning er foreløpig ikke utarbeidet.

DIGITALE SIGNATURER ER GODT ETABLERT I SAMFUNNET

Digitale signaturer har sakte, men sikkert, gjennom de siste om lag femten årene,

blitt en veletablert sikkerhetsinfrastruktur i samfunnet. Den digitale signaturen består av dataelementer som stadfester partenes identitet, bekrefter at en tilstekt signeringshandling er utført på et registrert tidspunkt, og kan bidra til å avsløre om det signerte dokumentet har

bilde: photodune

blitt endret etter signering. Hensikten er å sikre kommunikasjonen som sådan, og å sikre tilliten til elektroniske dokumenters autentisitet. Det man vil oppnå med en digital signatur er i hovedsak det samme som man tidligere har villet oppnå med en fysisk signatur som er påført dokumentet direkte. Metodene for signering og kontroll, og grunnlaget for tillit til signaturene, er imidlertid vesentlig endret. Digitale signaturer er en forholdsvis omfattende samfunnsinfrastruktur, et samspill mellom ulike teknologiske, juridiske og administrative komponenter, som i sum skal bidra til at samfunnet aksepterer digital signering som et fullgodt uttrykk for en tilsiktet stadfestelse.

De fleste av oss har begynt å ta i bruk digitale signaturer på en del områder, kanskje uten å reflektere stort over det. Eksempler på vanlige signeringshandlinger er å betale en faktura i nettbanken, eller å levere inn den forhåndsutfylte selvangivelsen på nett. En rekke offentlige skjemaer kan fylles ut elektronisk, med pålogging og signering via *ID-porten*, en offentlig fellestjeneste for elektronisk identifikasjon og signering. I nær fremtid, 2016 etter gjeldende planer, vil de fleste offentlige myndighe-

ter sende korrespondanse til borgernes digitale postkasser, digitalt signert av den enkelte virksomhet. Disse postkassene er ikke det samme som en alminnelig e-postadresse, det er en egen tjeneste som baserer tilgang og autentisitetssikring på de samme grunnleggende sikkerhetsfunksjoner som ellers brukes innenfor samfunnsinfrastrukturen for digital signering.

ARKIVERINGEN AV DIGITALE SIGNATURER

Kravene til håndtering av elektronisk signatur i forvaltningen følger av eForvaltningsforskriften. Etter en større restrukturering av forskriften 1. juli 2014 befinner hovedregelen om arkivering seg i § 28. Forskriften angir som hovedprinsipp at signerte dokumenter skal arkiveres sammen med de opplysninger som er nødvendige for å bekrefte signaturen. Dette prinsippet er forholdsvis ambisiøst, og vil gjøre det mulig å gjenta signaturbekreftelsen senere. Et alternativt prinsipp, annet ledd i § 28, er å «på hensiktsmessig måte bekrefte tilknytningen mellom meldingen, meldingens signatur og relevante opplysninger fra sertifikatet sammen med opplysning om tidspunktet for bekreftelsen.» Videre

sier forskriften at det da vil være arkivets oppgave å sikre at ikke meldingene, eller dataene som bekrefter de nevnte forholdene, utilsiktet eller urettmessig endres i oppbevaringsperioden.

Noark 5 beskriver de samme alternative prinsippene, men der har man valgt å sette det alternative prinsippet først, noe som kanskje kan oppfattes som et litt lavere ambisjonsnivå for fremtidig etterprøving av signaturer.

Det har vært reist relevante, arkivfaglige innvendinger mot hvilken evne digitale signaturer har til å sikre autentisitet i arkivfaglig forstand: Det er bare dokumentet som sådan og forsendelsen som blir signert, de registreringene som mer eller mindre automatisk tilfører metadata om sammenhengene dokumentet står i, eksempelvis hvilken funksjon det har i en saksbehandlingsprosess, blir ikke signert. Det er for så vidt ikke annerledes enn den situasjonen man har i en saksbehandlingsprosess uten digitale signaturer, men det kan kanskje være en fare for at man tror en digital signatur garanterer forbindelsen mellom dokument og saksbehandling i sterkere grad enn den faktisk gjør.

BEVARING AV DIGITALE SIGNATURER OVER TID

Den digitale signaturen, med de opprinnelige signaturdataene som ble brukt på signeringstidspunktet, er i all hovedsak ferskvare. Et sertifikat som bekrefter identitet og fullmakter, som brukes til å signere med, er kun gyldig noen få år. Både to og tre års gyldighet er forholdsvis utbredt. Sertifikater kan også trekkes tilbake før gyldighetsperioden er omme, for eksempel ved forsøk på misbruk. Dersom man skal kunne bekrefte en signatur etter dette, er det behov for en form for fornyelse av signaturen, en bekreftelse av tidligere bekreftelser.

Et forhold som det er viktig å være oppmerksom på, er at et behov for å vedlikeholde signaturers bekreftbarhet slår inn ganske kort tid etter den opprinnelige signaturbekreftelsen. Man kan ikke belage seg på at dette kan vente til etter at en elektronisk arkivdel er deponert eller avlevert. Allerede før tiden er inne for å deponere arkivet vil man ha behov

for enten å fornye signaturdata eller å senke ambisjonsnivået for hvor bekreftbare signaturene skal være.

Det er utarbeidet enkelte prinsipper og fremgangsmåter for å ta vare på signatur-egenskaper over tid. Slike fremgangsmåter, eksempelvis Evidence Record Syntax (ERS), bygger opp en historikk over bevaringshandlingene som gir en kjede av opprettholdte signaturer over tid. Standardene fra European Telecommunications Standards Institute (ETSI) har også opplegg for å angi krav til lenger varighet av tidsstempler. Det er imidlertid betydelig usikkerhet om hvor robuste slike metoder er, og om hvor godt de lar seg kombinere med andre metoder og prinsipper for å bevare digitale arkivpakker på tvers av teknologiske generasjonsskifter langt inn i fremtiden.

Bevaring av digitale signaturer over lang tid er et uløst problem. Det man har så langt er helst å betrakte som noen hypoteser, med behov for videre forskning og utvikling. Den nye forordningen fra

EU tyder på et sterkt ønske om å få dette til. I fortalens punkt 61 heter det: «Denne forordning bør sikre langtidsopbevaring af information, for at sikre at elektroniske signaturer og elektroniske segl har rettsgyldighed over et længere tidsrum, og garantere, at de kan valideres uanset fremtidige teknologiske ændringer». Det er ambisiøst, men har likevel ikke veldig høyt presisjonsnivå, det finnes for eksempel ingen angivelser av hva som skal ligge i begrepet «lengre tidsrom».

Den enkleste og minst ambisiøse strategien, kun å ta vare på metadata som beskriver den opprinnelige signaturs egenskaper, fjerner i og for seg problemet med bevaring av digitale signaturer. Da fjerner man samtidig også muligheten for å etterprøve en signatur som sådan, og er henvist til bare å ta stilling til arkivets tillitsverdighet gjennom hele bevaringskjeden. ■

Med over 30 erfarne eksperter har vi et av Norges ledende fagmiljøer for arkivsystemer

Sopra Steria er i en unik posisjon til å gi råd, planlegge og implementere dokumenthåndterings- og arkivsystemer. Vi hjelper deg også med å få bedre nytte av dine eksisterende systemer.

Sopra Steria hjelper deg å forbedre din virksomhet og teknologi

- Rådgivning og ledelse ved innføring og oppgradering av dokument- og arkivsystemer
- Overgang til Noark 5 og fullelektronisk arkiv
- Etablering av sak- og arkivløsninger, inkludert bevarings- og kassasjonsvurderinger
- Rådgivning innen metadata, klassifisering og funksjonsbaserte arkivnøkler
- Gevinstrealisering ved effektiv anvendelse av dokument- og informasjonshåndteringssystemer
- Anskaffelse og implementering av informasjonshåndteringsløsninger, som EMC Documentum, Sopra Steria Noark 5 for Documentum arkivkjerne og MS SharePoint
- Integrasjon mellom fagsystemer og arkivkjerne
- Informasjonshåndteringsstrategi

Vi er en betrodd partner for mange av Norges ledende virksomheter – slik som:

DNB, Forsvaret, NAV, Norsk kulturråd, Norsk Tipping, Oslo kommune, Petroleum Geo-Services (PGS), Politiet, Posten, Skatteetaten, SpareBank 1, Statnett, Statsbygg, Storebrand, Telenor og Trondheim kommune.

Hvordan vi kan hjelpe deg med dine utfordringer?

Kontakt Kristine Synnove Brorson, Manager i Information Management: ksb@soprasteria.com - tlf. 951 80 085

ARKIVDANNING I SAMDOK?

Av Vilde Ronge, Riksarkivet

SAMDOK-programmet, som står for helhetlig samfunnsdokumentasjon, er Riksarkivets svar på de arkivutfordringene som ble beskrevet i Arkivmeldingen som kom i 2013. Meldingen la stor vekt på denne helhetstanken og Riksarkivet opprettet SAMDOK og inviterte ulike samarbeidspartnere inn til et dugnadsarbeid for å ta i tu med alle problemstillingene. Samarbeidspartnerne inkluderer Norsk Arkivråd (NA), KS, Norsk Kulturråd, Landslaget for lokal- og privatarkiv (LLP), representanter fra ulike kommunale arkivinsitutsjoner, med flere. Tre strategigrupper ble nedsatt: Kommunale arkiv, Privatarkiv og Arkiv i e-forvaltning. Partnere deltar i alle gruppene, men det er Riksarkivet som skal være pådriver og koordinator for arbeidet.

bilde: photodune

I helhetlig samfunnsdokumentasjon inngår så klart også arkivdanningsperspektivet. Likevel ser vi at vi ikke har hatt / har så mange rene arkivdanningsprosjekter i 2014 eller 2015. Tabell 1 viser tiltakene som blir foreslått prioritert i 2015, plassert inn i en *arkivnæringskjede*.¹

ARKIVDANNINGSPERSPEKTIVET I STRATEGIGRUPPA FOR PRIVATE ARKIV

Skal digitalt skapte privatarkiv kunne bevares på en tilfredsstillende måte, må

arkivinstitusjonene være proaktive og tidlig gå i dialog med arkivskaperne de ønsker å motta materiale fra. Etter mange år er det sjelden mulig å hente ut et elektronisk arkiv som for lengst er gått ut av aktiv bruk. Det stilles derfor helt andre krav til planlagt innsats enn da papir var det rådende mediet. I 2015 vil vi, i dialog med arkivarer som jobber i arkivdanning i privat sektor, peke ut felt det er viktig å beskrive og forstå for at dialogen mellom partene skal bli bedre. Arkivskaper

skal få nytte av større innarbeiding av langtidbevaringsperspektivet.

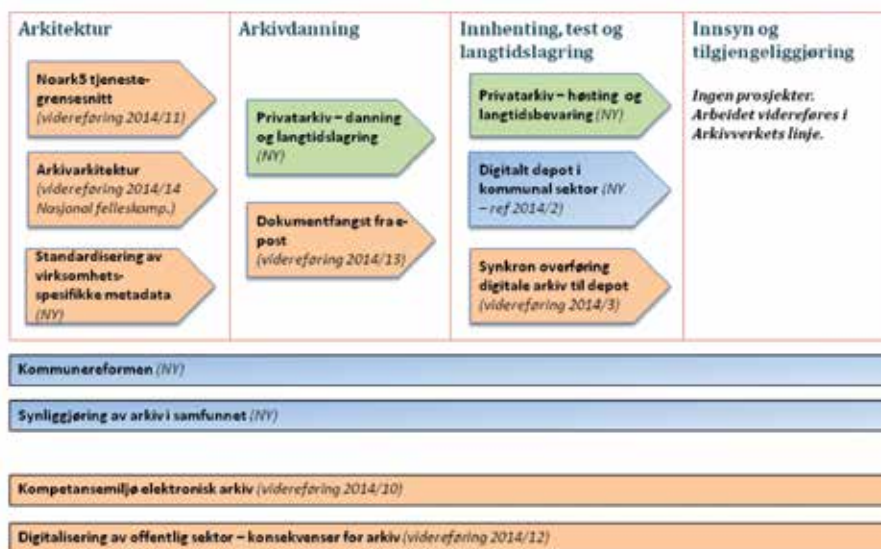
Arkivbevaringsinstitusjoner skal få en større forståelse for rollen som veileder også i arkivdanningssammenheng. Vi planlegger å opprette en arbeidsgruppe med folk fra NA, LLP og KS om tilrettelegging for langtidbevaring underveis i arkivdanningen hos arkivskaper. Vi tar også sikte på å lage et første utkast til en veiledning for arkivskaperne – i første omgang til organisasjoner og mindre bedrifter.

En annen arbeidsgruppe skal se på depotets mottak av digitalt skapt arkivmateriale; hvordan sikre kvaliteten og ektheten til materialet som mottas og teste egnethet til utvalgt verktøystøtte/programvare. Verktøy for høsting prøves også ut hos konkrete arkivskaper og i depotinstitusjoner.

Riksarkivet skal også vurdere å lage en nettopplastingsløsning for arkivskaperne en har inngått avtale med og satser på å få testet denne i løpet av det kommende året.

ARKIVDANNINGSPERSPEKTIVET I STRATEGIGRUPPA FOR KOMMUNALE ARKIV

I 2014 var det i hovedsak oppgave 13, «Dokumentfangst fra e-post», som var

Tabell 1

- Beige = Arkiv i e-forvaltning, grønn = Privatarkiv, blå = Kommunale arkiv
- Tiltakene som står nedenfor selve tabellen, er tiltak som dekker hele næringskjeden.

¹ Prioriterte tiltak foreslått fra de tre strategigruppene skal til vedtak i ledergruppa i Arkivverket i løpet av mars.

rettet mot arkivdanning. Arbeidsgruppa som jobbet med denne oppgaven forsøkte å finne ut hvorfor det er så «vanskelig» med dokumentfangst fra e-post for deretter å foreslå konkrete tiltak som kan bidra til å øke fangsten.

Opgave 1 om formelt samarbeid med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) og Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) om arkivspørsmål, hadde imidlertid også i høyeste grad med arkivdanning å gjøre. I denne oppgaven inngikk et initiativ om å få Riksarkivaren som fast medlem av Skate, «Styring og koordinering av tjenester i e-forvaltning» – et samarbeidsråd nedsatt av Difi (et initiativ som materialiserte seg i formell oppnevning av Riksarkivaren i Skate i februar 2015). I tillegg sitter Riksarkivet i referansegruppen til en interdepartemental arbeidsgruppe ledet av KMD som skal utrede lovmessige hindre for bruk av skytjenester i offentlig forvaltning.

I 2015 er det oppgaven om kommune-reformen som i størst grad vil berøre arkivdanning. Blant konkrete tiltak som er foreslått prioritert er det å utarbeide en eller flere veiledninger for hvordan arkivarbeidet i kommunen praktisk skal håndteres når kommune-reformen iverksettes, utarbeide et informasjonsopplegg rettet mot ordførere og rådmenn, eventuelt i samarbeid med KS, og planlegge opplæring for kommunene på regionalt nivå, der statsarkiv og kommunale arkivinstitusjoner samarbeider.

I tillegg har strategigruppa for kommunale arkiv foreslått at det opprettes en tenketank som skal jobbe for bedre synliggjøring av arkivenes betydning i samfunnet.

ARKIVDANNINGSPERSPEKTIVET I STRATEGIGRUPPA FOR ARKIV I E-FORVALTNING

I hele 2014 har Arkiv i e-forvaltning jobbet med å få på plass et tjenestegrensesnitt mot Noark 5. Denne oppgaven er også foreslått videreført i år og har, selv om den i Tabell 1 er plassert under fanen «Arkitektur», så klart også konsekvenser for arkivdanningen. I det hele tatt

er ny og bedre arkivarkitektur et viktig hjelpemiddel for fremtidens dokumentfangst og bevaring.

Tjenestegrensesnittet mot Noark 5 er et programmeringsgrensesnitt (API) som gjør at en applikasjon kan kommunisere med et Noark 5-system for å få utført Noark 5-operasjoner (tjenester). Figur 1 illustrerer en arbeidssituasjon hvor en saksbehandler benytter et fagsystem (virksomhetssystem/saksbehandlingssystem) i sitt daglige arbeid. Dokumenter som skal arkiveres eller journalføres, som finnes i fagsystemet, må i tillegg arkiveres i arkivsystemet i en egen arbeidsoperasjon (tykk pil).

Figur 2 illustrerer en arbeidssituasjon hvor en saksbehandler benytter sitt fagsystem som før, men i stedet for å arkivere dokumentene i en egen operasjon, gjør fagsystemet dette selv (tykk pil).

En slik løsning forutsetter at det finnes et programmeringsgrensesnitt mot arkivsystemet som fagsystemet kan benytte for å kommunisere med arkivsystemet. I stedet for at alle arkivfunksjonene programmeres inn i fagsystemet, kan det programmeres kall til arkivsystemet som ivaretar arkivfunksjonene. Vi kan si at fagsystemet får arkivsystemet til å utføre tjenester for seg.

Noark-4 Web Services ble utarbeidet i 2006 etter initiativ fra KS, som et resultat av behov hos kommunene. Formålet var å standardisere og forenkle kommunikasjonen mellom de ulike systemene i forvaltningen.

I Geointegrasjonsprosjektet gjennomførte Statens kartverk og KS en revisjon av Noark-4 Web Services og oppgraderte tjenestene til å fungere mot Noark 5. Geointegrasjonsstandarder er avgrenset ut fra behovene fagsystemene for plan- og byggesaksbehandling har for å arkivere og gjenfinne data.

Det er behov for å kunne utføre generelle tjenester mot Noark 5, uavhengig av anvendelsesområde. Det er disse som defineres i tjenestegrensesnittet mot Noark 5. Med disse kan leverandører av alle systemer med arkiverings- eller

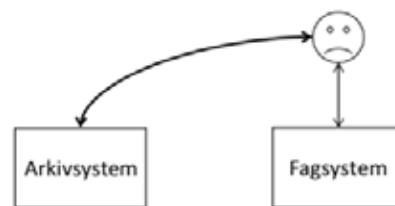
journalføringsbehov forholde seg til én standard for utveksling av informasjon med Noark 5-løsninger.

Dette gjennomføres nå i et SAMDOK-prosjekt finansiert av Riksarkivet, Statens kartverk og KS, med deltakelse fra brukerorganisasjoner, leverandører av fagsystemer og leverandører av Noark-systemer.

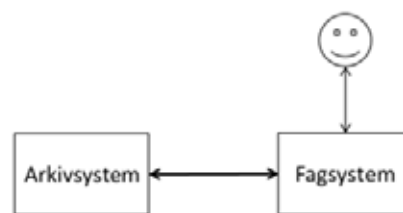
Innenfor Arkiv i e-forvaltning foreslås det også at arbeidsgruppa for dokumentfangst fra e-post videreføres i 2015.

SAMDOK-BLOGGEN

Alt som skjer innenfor SAMDOK, finner du på bloggen www.samdok.com. Her ligger alle rapporter fra arbeidsgrupper, møtereferater, gruppesammensetninger med mer. ■

Figur 1

Figur 2

EVALUERING AV OFFENTLIGHETSLOVEN

Av Jørgen Hobbel, Arkivråd

På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet skal et privat konsultantselskap i år gjennomføre en evaluering av offentlighetsloven. Arkivråd har i denne forbindelse intervjuet Ole Knut Løstegaard, konstituert lovrådgiver i Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet. Han har vært med i prosjektet knyttet til evalueringen siden prosessen ble startet i 2010. Siden høsten 2012 har han hatt det daglige og praktiske ansvaret, vært koordinator og hatt kontakten med andre departement og media.

bilde: photodune

Evalueringen som Justis- og beredskapsdepartementet er oppdragsgiver for, skal være forskningsbasert og avdekke hvordan offentlighetsloven fungerer. Evalueringen skal omfatte en kartlegging av faktiske forhold og skal gjennomføres av profesjonelle forskere med juridisk og samfunnsvitenskapelig kompetanse.¹ Evalueringen skal legge grunnlag for videre arbeid med offentlighetsloven og offentlighetsforskriften i etterkant.

Hovedfokus i evalueringen er om intensjonene om mer innsyn har blitt oppfylt med den nye loven som kom i 2009, men også spørsmål om Offentlig elektronisk postjournal (OEP) og ressursbruk knyttet til innsynskrav skal undersøkes. Et annet hovedtema er i hvilken grad det blir gitt innsyn i interne dokumenter. Evalueringsrapporten skal etter planen være ferdig innen 1. desember 2015.

Hva er bakgrunnen for at evalueringen av offentlighetsloven er satt i gang?

- Bakgrunnen for evalueringa er at i samband med at offentleglova vart vedteke av Stortinget i 2006 bad Stortinget om at det skulle gjennomførast ei evaluering av lova. Dette har òg vorte lagt til grunn

i det vidare arbeidet og gjenteke i ulike samanhengar, sier Løstegaard.

Administrasjon av innsynsretten har utvilsomt en kostnadsside, men hvorfor har ressursbruk fått såpass stort fokus i evalueringen?

- Ressursbruken er viktig på fleire måtar. For det fyrste er det langt enklare å be om innsyn no enn før, gjennom bruk av e-post og andre elektroniske hjelpemiddel. Dette kan tilseia at det har vorte fleire innsynskrav, og eit nærliggjande spørsmål er då kva dette har å seia for ressursbruken. Vidare var den viktigaste målsetjinga med den nye lova at det skulle bli meir innsyn. Då er det interessant både å sjå om dette har slått til, og om det har hatt noko å seia for ressursbruken. På den andre sida er det fleire moment som kan tilseia redusert ressursbruk. Det er gjennom elektronisk handsaming no langt enklare å finne fram til dokument enn før, og i mange tilfelle skjer òg sjølve handsaminga av innsynskrava elektronisk. Elles blir jo mange dokument no publisert på Internett og andre stader, ikkje minst gjeld dette nærast alle høyringsvar i alminnelege høyringar frå departementa, og det kan tilseia at det har vorte færre innsynskrav

på nokre område og såleis ein redusert ressursbruk. Samla sett er det mange interessante og usikre element på dette området, og dei går i ulike retningar. Det er difor gode grunnar for å sjå nærare på ressursbruken knytt til innsyn.

OEP er nevnt spesielt. Nå er det ikke slik at alle offentlige organer er tilknyttet OEP. Legges det opp til en undersøkelse av ressursbruken f.eks. i kommunesektoren?

- Spørsmåla knytt til ressursbruk gjeld generelt, men OEP står sentralt for statlege organ, både knytt til innsynskrav gjennom OEP og det at det kan ha vorte færre innsynskrav i statlege journalar, sidan desse i stor grad ligg på OEP. Korleis ressursbruken i kommunar og andre organ utanom OEP-ordninga skal undersøkjast, og i kva grad, er opp til dei som står for evalueringa.

Det er gjort undersøkelser på den tidligere offentlighetsloven, og praktiseringen av den. Hvaslags undersøkelser har dette dreid seg om, til forskjell fra evalueringen som nå foretas?

- Det har vore undersøkingar av ganske ulik art. Dette handlar mellom

¹ Etter en anbudskonkurranse gjennomført av Justis- og beredskapsdepartementet i 2014 ble selskapet Oxford Research AS valgt som leverandør for oppdraget. Du kan lese mer om hva selskapet sier om oppdraget på deres nettside: <http://www.oxfordresearch.no/nyheter/vinner-prosjekter.aspx>.

anna om undersøkingar utført av Sivilombodsmannen både overfor departement og kommunar, av Justis- og politidepartementet når det gjeld fylkesmennene si praktisering av den tidlegare offentlegheitslova, av fylkesmenn, av forskarar og av medierelaterte organ. Felles for desse har nok vore at dei i stor grad har handla om sjølve praktiseringa av lova, og dei har oftast vore retta mot enkelte bestemte organ. Denne evalueringa har heile lova i perspektiv, skal ta for seg både brukarane av lova og alle typar organ som er omfatta av lova, og ho omfattar nok fleire emne enn dei tidlegare undersøkingane. Resultata av desse tidlegare undersøkingane har variert sterkt, og eg går ikkje inn på desse her. Ofte har det vore grunnlag for forbetring av praksis. Sidan denne evalueringa skil seg såpass frå dei tidlegare undersøkingane, er det vanskeleg å seia noko om resultatet her kontra dei tidlegare.

I oppdragsbeskrivelsen er det flere steder lagt opp til at eventuelle «utfordringer» eller «særlige utfordringer» skal undersøkes nærmere under de

enkelte temaene. Kan du si noe om på hvilke områder det faktisk er spesielle utfordringer i dag?

- Det er nokre emne som oftare markerer seg som utfordrande enn andre, mellom anna kva som er omfatta av teieplikt og kva som er omfatta av unntaka frå innsyn i offentleglova § 15, men dette varierer òg sterkt. Eg vil elles avvente evalueringa på dette punktet. Det vil vise om dei inntrykka me har frå departementsperspektivet stemmer med det som gjeld utover i lokalforvaltninga og elles.

Det står i oppdragsbeskrivelsen at «innsyn i organinterne dokument må vurderast særskilt». Hva legger dere i det?

- Det var ein uttrykt føresetnad frå Stortinget i 2006 at praktiseringa av unntaket knytt til organinterne dokument skulle få særleg merksemd ved evalueringa av lova, og dette har vore lagt til grunn seinare. Bakgrunnen for dette er at dette er eit omfattande unntak som omfattar mange dokument av høgst ulik karakter. Alle former for dokument som eit organ har utarbeidd for

eiga intern saksførebuing, med unntak av dei som er spesifikt haldne utanfor etter offentleglova § 14 andre ledd og offentlegforskrifta § 8, er omfatta her. Behovet for unntak vil derimot variere i stor grad når det gjeld slike dokument og difor er praktiseringa av dette unntaket og meirinnsynsvurdering for slike dokument svært viktig.

Hva er begrunnelsen for at Oxford Research ble valgt som leverandør? Hvordan tror du de vil løse oppdraget?

- Oxford Research har vist ei imponerende god forståing av oppdraget og kva me ynskjer å oppnå med evalueringa. Dei har eit svært solid mannskap på oppdraget, og eg har full tillit til at dei vil løyse det på ein fullgod måte.

Hvordan er det tenkt at resultatene fra evalueringen skal brukes?

- Her er det ikkje bestemt noko, og eg kan ikkje seia noko konkret. Rapporten vil sjølsagt bli offentleg tilgjengeleg, og det vil bli høve til å koma med innspel. Den vidare oppfølginga er det for tidleg å seia noko om. ■

bilde: photodune

HVA ER DET EGENTLIG MED DISSE SKYTJENESTENE?

Av spesialrådgiver Anne Mette Dørum, KS

Nettskyen betegner alt fra dataprosessering og datalagring til programvare på servere som står i eksterne serverparker tilknyttet Internett. Men er det lov å flytte data til en ekstern leverandør i nettskyen? I denne artikkelen drøftes nettopp denne problemstillingen.

bilde: photodune

Nettskyløsninger¹ (eng: «cloud computing») har etablert seg i offentlig sektor, men det er uklare juridiske forhold ved anskaffelse og bruk. Nettsky kjennetegnes ved dynamisk skalering ved kapasitetsbehov, og ved at det som regel betales for faktisk bruk. Amazon, Google og Microsoft tilbyr for eksempel serverkapasitet i nettskyen på timesbasis. Selv om det er skepsis mot bruk av nettskytjenester, forventes det at nettskyen vil påvirke både IT-bransjen og bruken av IT i stor grad i tiden fremover.

ULIKE TYPER SKYTJENESTE

Vi skiller mellom ulike typer tjenester som leveres via skyen, for eksempel:

- applikasjoner; typisk tekstbehandling eller e-post levert via en nettleser
- utviklingsplattform; når en tilbyder benytter nettskyen for å utvikle egne applikasjoner som leveres til kundene via internett
- infrastruktur; når kunden bruker egne programmer, men kjøper lagringsplass og prosessorkraft hos en skyleverandør

Lagring i skyen betraktes som effektivt på grunn av at det er lett tilknytning, mobilitet, stor «skalbarhet» for brukere og hos store leverandører garanteres god sikkerhetskopiering. Men det er ikke helt

liketil å velge skytjenester. Ofte har leverandøren av sikkerhetsmessige årsaker reservelagring i andre land, kanskje til og med på andre kontinent. Kunden kjenner ikke alltid til hvilke(t) land dette er. Leverandør disponerer hele skyen og «flytter data rundt» etter behov (transborder data flow), uten at oppdragsgiver vet hvor dataene befinner seg.

VIKTIG Å VITE FOR Å VELGE RIKTIG

Selv om lagring i skyen selges inn som raskt, rimelig og trygt, kan det likevel være vanskelig å forene med krav i personopplysningsloven, sikkerhetsloven, arkivloven og annen lovgivning. Hvordan kan virksomheter og etater velge riktig?

Det er viktig å vite hvor dataene faktisk er lagret, ettersom det i utgangspunktet er lovverket i det landet der serveren står som gjelder for dataeiers tilgang til dataene. Det er ikke alltid at regler om innsyn, skjerming og personvern, deling eller salg av data, styresmaktens rett til å vite, ansattes integritet og ærlighet eller dataeiers rett til tilgang til egne data er i tråd med de lover og regler som gjelder i Norge.

Et annet viktig element er hvem som eier selskapet som eier serveren. Noen land stiller krav til selskaper i sitt land om rett

til å få tilgang til data i selskapets systemer (også data fra selskaper som bare er «leietakere»), uavhengig av hvor serveren står. Dette ble hjemlet f.eks. i «Patriot act» i USA etter 09.11.2001; USA har rett til innsyn i data som lagres hos amerikanske selskap, selv om serveren ikke står i USA.

SÆRSKILT OM PERSONOPPLYSNINGER

Personopplysningsloven stiller krav til lagring av personopplysninger. Dette innebærer at personopplysninger normalt kan lagres innenfor EU/EØS-området, hos virksomheter i USA som følger «Safe Harbor»-prinsippene eller andre land som EU-kommisjonen mener har et akseptabelt beskyttelsesnivå. I Norge har Datatilsynet utviklet en veileder som ser spesifikt på personvernutfordringene ved skytjenester.²

I 2012 vurderte Datatilsynet bruken av nettskytjenester i to norske kommuner, Narvik og Moss.³ Basert på dette har tilsynet utarbeidet noen prinsipielle føringer for bruken av slike tjenester:

- Det må gjennomføres grundige risiko- og sårbarhetsanalyser i forkant. Virksomheten må spørre seg selv om hva som kan gå galt, og hvilke følger det i så fall kan få.

¹ Skytjenester (nettskyløsninger) er programvare og tjenester som leveres over internett, ofte fra en kommersiell leverandør. Det viktigste kjennetegnet på en skytjeneste er forretningsmodellen, som er basert på at man kun betaler for det man bruker.

² En veiledning i bruk av nettskytjenester. Internett: <http://www.datatilsynet.no/Teknologi/Skytjenester---Cloud-Computing/>

³ Bruk av Google Apps i Narvik kommune. Publisert: 08.07.2011 Sist endret: 02.10.2012. Internett: <http://www.datatilsynet.no/Regelverk/Tilsynsrapporter/2011/Bruk-av-Google-Aps-i-Narvik-kommune/>

- Sørg for å ha en databehandleravtale med leverandøren av skytjenestene, som er i tråd med norsk regelverk. Det er den norske virksomheten som har ansvar for at lovens krav følges.

- Bruken av nettskytjenester og databehandleravtalen må jevnlig revideres. Det vil si at en tredjepart gjennomfører en sikkerhetsrevisjon på vegne av virksomheten og sikrer at databehandleravtalen følges.

- Databehandleravtalen må være det som gjelder og leverandørens generelle personvernerklæring må ikke gå utover denne.

- Sørg for at overføring av data følger personopplysningsloven, skjer med sikker, kryptert kommunikasjon og få på plass nødvendig dokumentasjon.

«RIKSARKIVAREN SEIER NEI TIL SKYARKIVERING I UTLANDET»

Høsten 2014 fikk arkivlovens bestemmelse i § 9 bokstav b ny aktualitet og mye oppmerksomhet. Bestemmelsen sier at «arkivmateriale ikkje [kan] førast ut or landet, dersom dette ikkje representerer ein naudsynt del av den forvaltningmessige

eller rettslege bruken av dokumenta.» Riksarkivet la ut en nyhet 20.09.2014 med tittelen «Riksarkivaren seier nei til skyarkivering i utlandet».⁴ Etter Arkivverkets forståelse kan ikke arkiv lagres på servere som befinner seg utenfor Norges grenser, da dette i praksis vil innebære å føre arkiv ut av landet. At arkivmaterialet er tilgjengelig fra Norge via Internett er etter Arkivverkets skjønn ikke tilstrekkelig. Etter Arkivverkets syn stiller arkivloven krav om at arkiv-databasen skal være lagret og tilgjengelig på server som er fysisk plassert i Norge. Arkivverket skriver at heller ikke sikkerhetskopien kan lagres i utlandet.

I et brev til Kulturdepartementet av 16.09.2014 stiller Riksarkivet spørsmål om sin tolking av arkivloven § 9 bokstav b,⁵ men jeg kjenner ikke til at Kulturdepartementet har kommet med en vurdering av dette ennå.

HVA GJØR KS OG KMD NÅ PÅ OMRÅDET SKYTJENESTER OG SKYARKIVERING?

KS har etablert et prosjekt for å utarbeide en mulighetsstudie som skal beskrive hva dagens lovverk faktisk tillater,

hva offentlige organ kan ta i bruk av løsninger og hvordan de kan og bør rigge seg. Mulighetsstudien skal være ferdig til sommeren 2015.

Prosjektet samarbeider med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) i deres nettskyprosjekt, som er en interdepartemental arbeidsgruppe etablert høsten 2014. I mandatet⁶ står det blant annet at arbeidsgruppen skal foreta en kartlegging av juridiske hindringer for bruk av skytjenester, både i privat og offentlig sektor, og identifisere lov- og regelverk hvor det foreligger hindringer eller uklarheter når det gjelder bruk av skytjenester, spesielt i offentlig sektor. Dette omfatter både regelverk hvor det er klare juridiske hindringer, og regelverk som gir rom for ulike tolkninger og slik kan skape usikkerhet hos brukerne. Gruppen skal avlegge rapport senest påsken 2015.

Det gjenstår å se hva som skjer med bestemmelsen i arkivloven § 9 bokstav b og Riksarkivets tolking av den. ■

⁴ Riksarkivaren seier nei til skyarkivering i utlandet. Publisert 29.09.2014. Internett: [http://arkivverket.no/arkivverket/Arkivverket Om-oss/Aktuelt/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2014/Riksarkivaren-seier-nei-til-skyarkivering-i-utlandet](http://arkivverket.no/arkivverket/Arkivverket%20Om-oss/Aktuelt/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2014/Riksarkivaren-seier-nei-til-skyarkivering-i-utlandet)

⁵ Lagring av elektroniske arkiver på servere i utlandet – fortolkning av arkivloven § 9 bokstav b. 16.09.2014. Internett: http://www.media.allerinternett.no/km_fil/0/5180530.pdf

⁶ Kartlegging av hindringer i regelverk for skytjenester - Mandat for arbeidsgruppe. Internett: http://www.media.allerinternett.no/km_fil/2/5179772.pdf

SYKEHUSKIRKA BLE NOAS ARK FOR GYNEKOLOGISKE JOURNALER

Av Jonas Lillemoen Skadlerud

23. november 2014. Enorme mengder regn faller over Sørlandet. Kjellere oversvømmes og Flekkerøytunnelen stenges. På grunn av en tett avløpsrist blir også Sørlandet sykehus rammet. Hardt. Vannet fosser gjennom både treningsrom og garderober. Men hva med arkivet!?

Alle bilder er tatt av Irene Svozilik, Sørlandet sykehus

Mine foreldre dominerer sjeldent nyhetsbildet. Min far er kommunalsjef og min mor, Astrid Lillemoen, er arkivsjef på sykehuset. Ikke de mest sexy yrkene med andre ord, ikke dem Dagbladet ringer for å redde morgendagens forside. Men en kveld i november ble jeg tatt på senga. Der stod hun, min mor. Midt i kirkegangen, med korset til venstre i bakgrunnen og papirhauger på alle kanter.

– *Det er godt å oppleve at kirka er så åpen og inkluderende som jeg ønsker at den skal være,* kommer det fra TV-ruta. Dagsrevyen 21. Mamma på riksdekkende tv.

Døgnet i forveien er det driftsdirektør Per Torgersen som topper nettavisene og pryder nyhetssendingene på TV. I full stormutrustning kan han informere om at sykehuset på Eg er oversvømt, men at alle har det bra. Liv og helse står ikke på spill, men problemet er stort og de materielle skadene omfattende. Krisen er et faktum.

I stormens etterdønninger kommer bildebevisene. Fædrelandsvennen kjører livesendinger fra korridorenes kanaler. Bildeserier av sykehuskjellere i vann oversvømmer nettet.

«Her flommer vannet inn på sykehuset».

«Bekk renner inn i sykehuskjelleren».

Journalistene filmer ansatte som vasser i egne kontorer, og det verst tenkelige for skapninger som min mor; hundrevis av pasientjournaler under vann.

Hva tenkte du da det gikk opp for deg at flere hundre pasientjournaler lå på svøm i arkivet?

– Det første som slo meg var at journalene måtte reddes.

Men hvor mange og hva slags journaler dreide det seg om?

– Det var stort sett journaler fra gynekologisk avdeling fra 1970- og 80-tallet. Rommet som ble rammet huser omtrent 200.000 journaler totalt, men bare de som er plassert på de nederste hyllene, litt over 30.000, var truet av flommen. Av disse ble kun to hyllemeter med til sammen 700 journaler rammet av vannet.

Hvorfor ble ikke alt som stod nederst tatt av vannet?

– Fordi vi hadde gjort jobben vår! Selv om ingen beredskapsplaner for sykehuset har tatt høyde for flom, så har vi utformet arkivrommene våre med tanke på vannlekkasje. Nesten alle hyllene er derfor løftet minst 10 cm opp fra gulvet. Journalene som ble våte fordi de befant seg i to hyller som var ødelagte, og dermed ikke hevet fra gulvet. Resten av hyllene stod mer eller mindre tørre.

Men 700 pasientjournaler er jo fortsatt sabla mye papir. Var det viktige dokumenter? Du vurderte aldri å bare anse dem som tapt?

– Haha, nei. Det vurderte jeg aldri, jeg er da en arkivar! For det første kan det jo være personer som ønsker innsyn i sin egen journal, da er det veldig dumt å måtte svare at «den har vi ikke lenger». Og hvem vet, for den interesserte kan dokumentene gi god kunnskap om gynekologisk praksis på Sørlandet på 1970- og 80-tallet. Så det kan jo også tenkes at det ligger en viss samfunnsnytte her. Men som sagt, hvorvidt materialet var verdt å redde var aldri oppet til vurdering.

Nei, sant det, «reddes skal det som reddes kan». Hvordan redder man 700 journaler fra den våte død?

– Man må jo få tørket dem da. Jeg hadde jo aldri opplevd noe lignende før, så det første jeg gjorde var å ringe statsarkivar Kjetil Reithaug. Han kunne fortelle meg at det tar 2-3 dager før papiret begynner å klistre seg sammen og muggdannelsen starter. Så det handlet om å finne et

egnet sted å tørke journalene så kjapt som mulig. Vi kunne ha fryst dem ned for å kjøpe oss tid, og jeg var innom tanken på å ringe Hennig-Olsen Is for å høre om de kunne bistå, men det slapp vi heldigvis.

Ja, for redningen kom fra oven?

– Høhø, sykehuskirka ble redningen ja!

En slags Noas ark for papirjournaler?

– Ja, det kan du godt si. Takket være kirka fikk vi hvertfall den plassen vi trengte for å spre journalene utover slik at de kunne ligge og tørke i fred. Vi var vel til sammen fire personer som brukte flere timer på å spre arkene utover kirkerommet.

Og slik blir man altså, om ikke riksarkivar, så hvertfall rikskjent arkivar?

– Tydeligvis, men det var aldri meningen altså! Jeg skjønnte jo selv at det vi holdt på

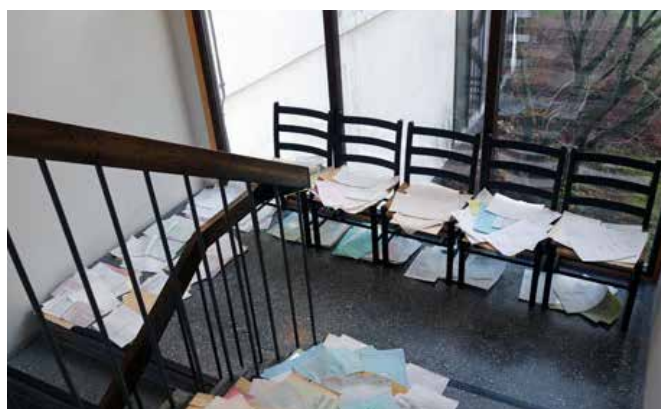
med var ganske spesielt, men jeg var veldig bevisst på at dette var noe media ikke nødvendigvis trengte å vite så mye om.

Men slik gikk det ikke?

– Nei, journalistene er noen luringer. Siden vi fikk legge beslag på kirken i flere dager, måtte presten informere om at den keltiske gudstjenesten var avlyst grunnet tørking av pasientjournaler i kirkerommet. Da var det gjort!

Nå som du har fått «hendelsen» litt på avstand, hvilken lærdom tar du med deg videre i arkivlivet?

– Jeg har lært at hvis uhellet først er ute, blir det fort vanvittig mye arbeid. Få reoler opp fra gulv! Det hadde vi egentlig allerede gjort, det var jo bare to ødelagte hyller som gjorde at journalene ble våte. Disse hyllene har nå utgått fra sortimentet, for å si det slik. ■

SAMDOK – NYE METODER FOR FANGST AV E-POST?

Av Siri Mæhlum, Arkivråd

E-postfangst var tema da Region øst inviterte til frokostmøte i Oslo torsdag 12. februar. Fangst og bevaring av e-post er en stor utfordring for både kommunal, statlig og privat sektor. Det ble derfor fullt hus med rundt 70 deltagere på torsdagens frokostmøte. Bakgrunnen for temaet var den nylige utgitte rapporten fra SAMDOKs arbeidsgruppe om dokumentfangst fra e-post. Rapporten foreslår tiltak på nasjonalt og lokalt nivå.

E-post er en mye brukt kommunikasjonskanal, men vi sliter med å få de gode rutine og teknologiske løsningene for å bevare denne dokumentasjonen på en god måte. Vilde Ronge fra Riksarkivet presenterte rapporten på frokostmøtet og delte egne erfaringer med e-post i arkivdanningen. Hun la vekt på viktigheten av at arkivarene er ute i virksomheten og er proaktive. Arkivarene må gjøre seg selv relevante og legge vekk arkivsjargongen. Det er viktig å profilere hvor viktig arkiv er og hvor essensielt god dokumentforvaltning er for virksomheten.

Fangst av e-post påvirkes av kultur, organisasjon, lovverk og teknologi. Det er derfor viktig å arbeide med tiltak på alle disse områdene, og arbeidsgruppens rapport inneholder eksempler på tiltak den enkelte virksomhet og arkivar kan gjøre for å forbedre dokumentfangsten: høyt fokus på internopplæring og instruksjoner, månedens «stjerne» for flinke medarbeidere og informasjonskampanjer, for å nevne noen. Det er også viktig å få med ledelsen! Ronge viste til ordføreren i Klepp som har informasjon om at e-posten er journalpliktig og et offentlig dokument etter offentlighetsloven som en del av e-postsignaturen sin.

I tillegg til lokale tiltak foreslår arbeidsgruppen tiltak for Arkivverket på nasjonalt nivå. Eksempler er ressurside for arkivdanning på Arkivverkets nettsider og revidering av lovverket. I tillegg legger rapporten vekt på at Riksarkivet må samarbeide mer med andre myndigheter som arbeider med digitale løsninger, f.eks. gjennom deltakelse i Difis Skatesatsning. Mye av utviklingen som påvirker arkivdanningen skjer ikke i arkivfaglige kretser, men i arbeidet med digitalisering av offentlig sektor. Her må arkivmiljøet sørge for å bli inkludert. Arbeidsgruppen mener Riksarkivet må på banen i arkivdanningsarbeidet, og ikke kun fokusere på historie og kulturvern. I tillegg foreslår arbeidsgruppen å opprette en tilskuddsordning innen arkivdanning og et arkivlaboratorium for å fremme utviklingen av nye, gode løsninger. Det er mange dyktige arkivarer rundt omkring, men det skorter ofte på ressursene. Arbeidsgruppen foreslår også at gruppen skal videreføres i 2015 og blant annet bidra til å gi innspill til ny Noark, endring av lovverk, arkivlab og Arkivverkets ressursnettside for arkivdanning.

Etter Vilde Ronges gjennomgang av rapporten fikk vi høre hvilke tanker Jorunn Bødtker, avdelingsdirektør i

Finansdepartementet og medlem av landsstyret i Norsk Arkivråd, hadde gjort seg om rapporten og dens innhold. Bødtker påpekte at hun savner at rapporten drøfter og definerer hva e-post faktisk er. E-post kan være en oversendelseskanal på linje med konvolutten, det kan være reklame eller spam; i departementene går 90 % av e-postene rett i spamfilteret. Noen av e-postene er saksdokumenter, men ofte inneholder de et sammensurium av interne og eksterne mottakere, inngående og utgående brev og interne notater, alt i samme e-postrekke. Bødtker savner også en drøfting av lovverket. Det er umulig for saksbehandler å forstå hva «gjenstand for saksbehandling» eller «verdi som dokumentasjon» egentlig betyr. Det bør derfor utarbeides gode drøftinger og retningslinjer for dette slik at det blir enklere for arkivaren å veilede, samt enklere for saksbehandlerne å forstå hva som kreves av dem. Bødtker stilte også spørsmål om registrering av enkeltvis e-poster vs. e-postrekker. Vil man miste konteksten hvis man deler opp e-postrekken i enkeltvis inngående og utgående e-poster? Er den enkelte e-post meningsbærende i seg selv? Det er ikke alltid tilfellet. Bødtker pekte også på at gruppens videre arbeid bør inkludere ledere og saksbehandlere i

større grad, ikke bare arkivarer, og at det også bør fokuseres på teknologiske løsninger. Brukerghensnitt og gode fangstfunksjoner er viktig, men det hjelper ikke hvis søkefunksjonaliteten er så dårlig at saksbehandlerne ikke stoler på at de finner igjen det de registrerer.

Frokostmøtet ble avsluttet med en interessant diskusjon hvor flere av deltagerne i salen kom med gode og konstruktive kommentarer. Blant annet ble det påpekt at det er opp til oss som bestillere å kreve gode teknologiske

løsninger fra leverandørene. Det ble også sagt at kravene til metadata gjør det vanskelig for saksbehandlerne å registrere e-post, selv om teknologien er blitt enklere og systemene mer

brukervennlige. Dette er tydeligvis et tema som engasjerer!

Presentasjonene fra frokostmøtet publiseres på arkivrad.no. ■

SAMDOK

SAMDOK står for «samla samfunnsdokumentasjon» og er et samarbeidsprosjekt med deltagere fra stat, kommune og private arkiver. Riksarkivet eier SAMDOK, og er pådriver og koordinator. SAMDOK-programmet er delt inn i flere prosjekter med underliggende arbeidsgrupper, en av disse er «dokumentfangst fra e-post»-gruppen. Du kan lese mer på SAMDOK-bloggen: samdok.com.

Har du byttet jobb? Ikke glem oss!

Ønsker du å motta invitasjoner til medlemsmøter, kurs og seminarer fra Norsk Arkivråd, må du ikke glemme å sende oss din nye e-postadresse når du bytter jobb.

Endringsmeldinger kan sendes til postmottak@arkivrad.no

norsk arkivråd

VERDENSERKLÆRINGEN OM ARKIV

Av: Trine Nesland, Arkivråd

I 2010 vedtok den internasjonale arkivorganisasjonen International Council on Archives (ICA) Verdenserklæringen om arkiv, på engelsk kalt «Universal Declaration on Archives» (UDA). Erklæringen er en prinsipputtalelse som blant annet understreker arkivenes viktige samfunnsrolle. UDA er oversatt til norsk, etter et samarbeid mellom Riksarkivet, Kulturrådet, KS, Fagforbundet, Arkivarforeningen, Landslaget for lokal- og privatarkiv og Norsk Arkivråd.

Verdenserklæringen ble godkjent av UNESCO i 2011, i en avgjørelse som omtales som en av de viktigste utviklingene på det internasjonale arkivfeltet på veldig mange år.¹ UNESCOs avgjørelse, og så klart verdenserklæringen selv, vil forhåpentligvis i årene som kommer bidra til å øke befolkningen og myndighetenes forståelse av arkiv og arkivenes rolle i samfunnet.

Den første versjonen av verdenserklæringen ble skrevet av arkivarer i Canada i 2007. Den ble senere tatt inn og bearbeidet i ICA. Det var viktig at teksten og tekstens budskap kunne forstås og støttes på tvers av landegrenser og kulturer. I tiden etter ICAs vedtakelse i Oslo i 2011, ble det jobbet hardt for å få erklæringen godkjent av UNESCO. Dette skjedde i 2011, året etter ICAs egen vedtakelse. Nå gjenstår det bare for ildsjeler her hjemme å få norske myndigheters øyne opp for dokumentet og dets budskap!

Verdenserklæringen spenner vidt, og omtaler også arkivenes rolle i det moderne samfunnet. Den vektlegger nøkkelrollen arkivene har i å sikre samfunnet og dets aktørers gjennomsiktighet og etterrettelighet, som jo er en avgjørende faktor i myndighetenes arbeid for å skape tillit i befolkningen, samtidig som den understreker behovet for bevaring av arkiv i historisk øyemed.

Den norske oversettelsen finnes både på bokmål og nynorsk, og begge versjonene kan lastes ned fra Norsk Arkivråds nettsider: <http://www.arkivrad.no/aktuelt/uda-pa-norsk> ■

¹ Se f.eks. ICAs egen omtale, tilgjengelig via Internett: <http://www.ica.org/13343/universal-declaration-on-archives/universal-declaration-on-archives.html>

bilde: photodune

VERDS- ERKLÆRINGA OM ARKIV

Declaration adopted
by the 36th session of
the General Conference
of UNESCO

International Council on Archives
conseil international des archives

Arkiv dokumenterer avgjerder, handlingar og minne. Arkiv er ein **unik** og **uerstatteleg** arv som blir overført frå **generasjon til generasjon**. Arkiv blir forvalta frå dei blir til, for å **verne** om verdien og meningsinnhaldet deira. Dei er **autoritative** informasjonskjelder som **stør pålitelege** og **transparente** administrative prosessar. Dei spelar ei **vesentleg** rolle i samfunnsutviklinga ved at dei **sikrar** og **bidrar** til individets og fellesskapens **minne**. Allmenn tilgang til arkiv gir oss rikare **kunnskap** om samfunnet, fremjar **demokrati**, vernar om **rettane** til innbyggjarane og betrar **livskvaliteten**.

På dette grunnlaget anerkjenner vi

- den unike kvaliteten arkiva har som autentisk dokumentasjon av administrative, kulturelle og intellektuelle aktivitetar, og som spegelbilde av samfunnsutviklinga;
- at arkiv er avgjerande nødvendige for å stø opp om effektivitet, ansvar og transparens i dagleg verksemd, for å verne om rettane til innbyggjarane, for å etablere individuelt og kollektivt minne, for å forstå fortida og for å dokumentere notida med tanke på framtidige tiltak;
- det mangfaldet arkiva har som spor frå alle område av menneskeleg aktivitet;
- det mangfaldet av format som arkiv er skapte i, inkludert papir, elektronisk, audiovisuelt og andre typar;
- arkivarane si rolle som profesjonelle fagpersonar med grunnleggjande og spesialisert utdanning, som tener sitt samfunn ved å bidra til at arkiv blir skapte, og ved å velje ut, forvalte og gjere arkivmaterialet tilgjengeleg for bruk;
- det kollektive ansvaret alle har – innbyggjarar, offentleg tilsette og avgjerdstakarar, eigarar eller innehavarar av offentlege eller private arkiv, og arkivarar og andre informasjonsspesialistar – i forvaltninga av arkiva.

Difor forpliktar vi oss til å samarbeide for at

- formålstenlege nasjonale arkivprinsipp og -lover blir vedtekte og handheva;
- forvaltninga av arkiv blir verdsett og utført på kompetent vis av alle organ, private eller offentlege, som skapar og brukar arkiv i den daglege verksemda;
- tilstrekkelege ressursar blir tilordna for at arkiv skal bli forvalta på best mogeleg måte, inkludert tilsetjing av profesjonelle fagpersonar;
- arkiv blir forvalta og bevarte på ein måte som sikrar at dei er autentiske, pålitelege, har bevart sin integritet og er brukarvennelege;
- arkiv blir gjorde tilgjengeleg for alle, samstundes som ein respekterer relevante lover og rettane til enkeltpersonar, arkivskaparar, eigarar og brukarar;
- arkiv blir brukte til å bidra til å fremje ansvarleg samfunnsengasjement.

Veitatt av generalforsamlinga i ICA (The International Council on Archives) i Oslo, september 2010. Godkjent i den 36. sesjonen av Generalkonferansen i Unesco, Paris november 2011.

(nynorsk)

ARKIVVERKET
RIKSARKIVET OG STATSARKIVENE

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

norsk arkivråd

ARKIVAR
FORENINGEN

Landslaget for
lokal- og privatarkiv

BOKOMTALE:

«DOKUMENTASJONSFORVALTNING OG ARKIV I DET 21. ÅRHUNDRE»

Av Trine Nesland, Arkivråd

Antologien «Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i det 21. århundre» er et nytt tilskudd til samlingen av norske bøker om arkiv og arkivdanning. I boken, som er redigert av André Neergaard, skriver til sammen 13 norske fagpersoner på arkivfeltet om en rekke til dels vidt forskjellige arkivrelaterte temaer, fra arkivdanning i private virksomheter og arkivering i skyen til konservering av analogt arkivmateriale.

I tillegg til å være en arkivfaglig relevant tekstsamling, markerer «Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i det 21. århundre» avslutningen på den faglige delen av stiftelsen Arkivakademiet, hvis studietilbud ble overført til Høgskolen i Oslo og Akershus fra høsten 2013. Redaktør André Neergaard skriver i innledningen at boken representerer et utsnitt av undervisningen det siste året, og at artiklene er skrevet av undervisningskrefter brukt i Arkivakademiet frem til 2013.

Boken starter med Jon Atle Haugens sammenlikning mellom Noark 5 og MoReq2010, som også er en sammenlikning mellom norsk og internasjonal arkivtradisjon. Teksten peker videre mot Noark 6, og diskuterer muligheten for å få til en større grad av samkjøring mellom

Noark og MoReq. I oppsummeringen skriver Haugen blant annet: «MoReq2010 tar i høyere grad utgangspunkt i internasjonal arkivfaglig teori og oppfyller for eksempel langt flere av kravene i ISO 15489 og ISO 23081 enn det Noark 5 gjør. Den norske standarden er nok mer konkret og preget av de praktiske erfaringene vi har gjort med elektronisk journal og arkiv i de snart 30 årene standarden har eksistert. Farene med en slik lang tradisjon er at vi kan bli sneversynte og ikke se at ting kan løses på andre måter enn det vi er vant til.» Absolutt en nyttig innsikt, også utenfor den aktuelle sammenheng.

I kapittel to gir Øivind Kruse en veiledning i innføring av elektronisk arkivsystem, basert på ICAs håndbok for arkivarer. Dette er i høyeste grad egnet lesning for alle som enten er i gang med eller

vurderer å begi seg ut på et slikt prosjekt. Kapitlet gir både en konkret fremgangsmåte for arbeidet, og mer generelle betraktninger, som denne: «En vellykket implementering avhenger like mye av endringsledelse som av teknologi. Mange som starter slike løp, glemmer at dette er organisasjonsprosjekter.» Nemlig!

Videre i boken kan man lese Anne Mette Dørum's kapitler «Arkiv og sosiale medier» og «Arkivering i skyen». Dette er svært dagsaktuelle og interessante temaer som alle i arkivdanningsvirksomheter bør sette seg inn i – ny teknologi gir oss nye muligheter, men også et vell av nye utfordringer!

I likhet med Dørum, har Siw Haugsnes skrevet to av bokens kapitler; «Klassering og klassifikasjonsprinsipper i arkivdanningen» og «Arkivarens rolle». Begge

Arkivakademiet

I bokens innledning beskrives Arkivakademiet slik:

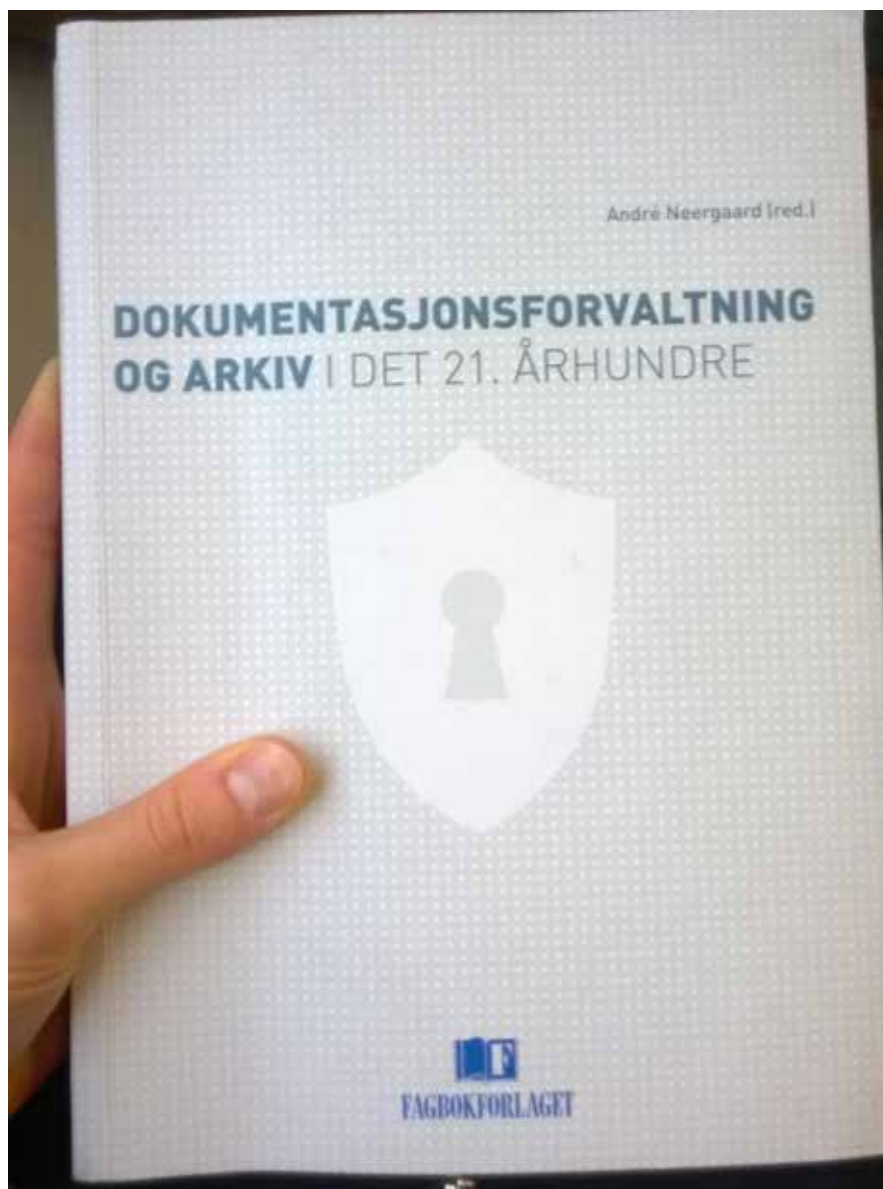
«Arkivakademiet ble etablert i 1992 av Norsk Arkivråd (NA) med formål å drive arkivutdanning i samarbeid med Riksarkivaren (RA). Dette var en tid hvor det var lite mulighet for faglig utdanning blant arkivarer innenfor danningen, og man så en mulighet for å begynne å dekke dette utdanningsbehovet. Studiet har vært sentralt i å utdanne arkivarer innenfor arkivdanningen fra opprettelsen og frem til i dag. Utdanningstilbudet har bestått av en deltids grunnenhet over ett år, og fra 2002 også en påbygningsdel eller spesialenhet innenfor elektronisk arkiv. Studiene har vært populære med gode søkertall og særdeles god studentgjennomstrømning. Målgruppen har i hovedsak vært arkivmedarbeidere og arkivarer med noe erfaring, men med lite eller ingen akademisk utdanning innenfor faget.»

tekstene gir et tilbakeblikk på tidligere praksis og forståelser. Førstnevnte artikkel er spesielt interessant sett i lys av den pågående diskusjonen om behovet for «tradisjonell» klassifikasjon i elektronisk hverdag der automatisk indeksering og etterfølgende søkemuligheter stadig blir bedre.

Ellen Margrethe Pihl Konstad skriver i sitt kapittel om arkivdanning i private virksomheter – et tema som gjerne får mindre oppmerksomhet enn arkivdanning i offentlige virksomheter, uten at det betyr at behovet for kvalitativt god arkivdanning er mindre i det private enn i det offentlige. Konstad gir en god innføring i temaet, og innleder selv med en erkjennelse av at å danne arkiv er noe vi alle gjør – som privatpersoner, i selskaper og i ulike offentlige instanser. Det er påfallende at det som produseres av det «offentlige Norge», er strengt styrt av arkivloven og har fått en stor plass i norsk arkivutdanning, mens den «private arkivskaper» ikke har fått samme oppmerksomhet. Uten et generelt juridisk krav til å ha et arkiv, har det stort sett vært opp til den enkelte aktør å avgjøre hva som skal bevares og ikke, og hvordan arkiveringen skal skje. Dette skaper et ekstra krevende miljø å operere i for private arkivdanningsmedarbeidere.

Herbjørn Andresen skriver i sitt kapittel om digital signering for samtid og ettertid. Digitale signaturer er generelt teoretisk tung materie, også i arkivsammenheng, og arkivarer og arkivmedarbeidere vil kunne ha bruk for å lese seg opp på temaet. Andresens artikkel er en glimrende start (eventuelt fortsettelse) i så måte. I arkivdanningssammenheng er det kanskje den juridiske kompleksiteten som er den mest utfordrende. Andresen skriver selv følgende i innledningen til kapitlet: «Digitale signaturer er likeverdige med håndskrevne signaturer, og det er grunn til å anta at de vil anses å ha minst like stor beviskraft i konkrete tvister. Langtidsbevaring av digitale signaturer er imidlertid svært komplekst.»

Et kapittel som ligger litt utenfor det rent arkivfaglige, er Jacob Sonnes «Prosjektorganisert arbeid i arkiv». Prosjektkompetanse er nyttig å ha for oss

alle, og Sonnes gjennomgang gir en god innføring i prosjektarbeid som metode.

Bokens mer depotorienterte tekster er Gro Kathrine Hendriksens «Bevaring og kassasjon i Norge 1986-2013: brudd eller kontinuitet?», Trond Sirevågs «Status for arbeidet med å bevare digitale arkiver», Bjørn Berings «Politikk for bevaring og formidling av private arkiv i Norge», Frode B. Reimes «Bortsetting og avlevering» og Kristin Josefine Ramsholts «Fysisk bevaring og forebyggende konservering av arkivmateriale». Alle er interessante tekster, og også god lesning for de av oss som jobber med arkivdanning. Vi kan alle ha nytte av å kjenne til mer enn kun «vår egen» side av arkivvirket.

«Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i det 21. århundre» er en flott samling tekster med vidt tematisk spenn og interessant faglig innhold. Artikkeforfatterne er kjente skikkelser i det norske arkivmiljøet og tekstene er godt skrevet – alt i alt er boken et svært godt valg om man ønsker seg arkivfaglig påfyll eller fordypning. Herværende bokanmelder er i alle fall begeistret – og tør påstå at denne boken umiddelbart bør vies plass i enhver bokhylle, det være seg den man har hjemme eller den som står på jobben. ■

SAMMEN ER VI STERKE!

Av Marianne Høiklev Tengs, Norsk Arkivråd

Norsk Arkivråd samarbeider med mange aktører på arkivfeltet. Noen ganger skjer det i forbindelse med en bestemt sak, men vi har også langsiktige relasjoner som betyr mye for oss som organisasjon. En gang i året møtes flere av samarbeidspartene til et møte, og agendaen er vanligvis tettpakket.

bilde: photodune

I januar gjennomførte vi årets møte. Deltakerne var Fagforbundets arkivgruppe, KS (representert ved Anne Mette Dørum som jobber med forskning, informasjon og digitalisering), Landslaget for lokal- og privatarkiv (LLP) og Norsk Arkivråd (NA). Arkivarforeningen var invitert, men kunne ikke delta i år. Det er en fagpolitisk forening i Forskerforbundet.

Vi har hver våre målgrupper og forskjellig fokus for arbeidet vårt. NA og LLP jobber med arkivpolitikk og forsøker å påvirke myndigheter og andre til å legge til rette for god arkivdanning, bidra til et utdanningstilbud som tilfredsstillende behovet dagens arkiv har for kompetanse og bidra faglig der det er aktuelt. KS styres av kommunene og har derfor ikke mandat til å jobbe politisk på samme måte som NA gjør. Men KS har et enormt nettverk over hele landet, og det er både nyttig og inspirerende å høre hvordan de jobber med digitalisering, kommunereform og andre store endringer med et arkivfaglig perspektiv. Fagforbundet er opptatt av utdanning, og har blant annet engasjert seg i en eventuell ny etablering av et fagskolestudium i arkiv i Østfold.

På sakslisten til årets møte sto blant annet kommunereformen, SAMDOK, arbeidet med bevarings- og kassasjonsplaner for kommunene og arbeidet med revisjon av lovverket.

KS har, naturlig nok, stor aktivitet knyttet til kommunereformen. De arbeider med en utredning av digitaliseringsarbeidet som pågår. KS jobber tett med Kommunal- og moderniseringsdepartementet blant annet for å kartlegge hvilke løsninger staten eier som kommunene bruker eller ville hatt nytte av å bruke. Det er også viktig å se på arkivlandskapet i kommunesektoren fremover. Hvilken rolle vil for eksempel IKA-ene ha i fremtiden? Det er enighet blant alle organisasjonene om at det er viktig å ha et utviklings- og mulighetsfokus i arbeidet med reformen. Hvilke muligheter vil det bli for bedre arkivtjenester i kommunene? Hvordan utnytter vi ressursene best mulig til det beste for fellesskapet? Vi tror dette er mye mer hensiktsmessig enn å fokusere for mye på alle utfordringene reformen vil gi.

Arbeidet med nye bevarings- og kassasjonsplaner går, etter vår mening, veldig sent. En veileder for kommunene skal etter planen være klar 1. mars, men statlig sektor venter fremdeles på nytt regelverk. Alle organisasjonene er enige om at dette arbeidet må prioriteres, og vi ønsker å ta det opp med Riksarkivet hver gang muligheten byr seg.

Det samme gjelder lovrevisjonsarbeidet. Det er kommet signaler om at revisjon av arkivloven ikke har høy prioritet i denne regjeringssperioden, men vi gir ikke opp håpet. Arbeidet med evalueringen

av offentlighetsloven er i gang, og Norsk Arkivråd planlegger et dagsseminar om dette arbeidet i løpet av 2015. Det er enighet om at problematikken rundt skytjenester kan være en god innfalls-vinkel til å få politisk gehør for behovet for revisjon av lovene.

SAMDOK er i stadig utvikling, og det er enighet blant alle de involverte organisasjonene om at ting går bedre nå enn i starten. Riksarkivet har invitert til et partnernemøte i mars, og vi ser frem til å få en god diskusjon om hvordan arbeidet skal foregå fremover. Vi ser at det skjer mye, og det er krevende å ha oversikt over alle strategi- og arbeidsgrupper med påfølgende prosjekter. LLP, KS og NA fortsetter sin deltakelse, og ser frem til partnernemøtet hvor også Riksarkivaren vil delta.

Samarbeidet med de andre organisasjonene er inspirerende og nyttig. Vi har stort utbytte av å jobbe sammen om å tale arkivene og arkivarenes sak, og utvikle gode arkivtjenester innenfor både privat, statlig og kommunal sektor. Jeg vil anbefale dem som er interessert å følge med på nettsidene til våre «søsterorganisasjoner» for å holde seg faglig oppdatert og kanskje fange opp både kurs og seminarer som kan være av verdi. Sammen er vi sterke! ■

Spørsmål

I forbindelse med godkjenningsbrev for deponering har det dukket opp noen praktiske spørsmål som vi håper dere kan bistå med å besvare.

- Innebærer Riksarkivets godkjenning av deponering at materialet er deponert, og at grunnlagsdataene ikke kan slettes før materialet har endret status fra deponert til avlevert?
- Basen som nå har blitt deponert driftes eksternt iht. en driftsavtale. Vil det være slik at det er nødvendig å fortsette en slik driftsavtale for å sikre grunnlagsdataene så lenge materialet er deponert og ikke avlevert?

Hvordan bør vi som arkivskaper løse denne problemstillingen? Vi har ikke til hensikt å slette grunnlagsdata, men ser jo at en fortsettelse av driftsavtalen i nåværende form ikke er en god økonomisk løsning på sikt. Vi ønsker en tilbakemelding på våre spørsmål, slik at vi er sikre på at vi opptrer i henhold til gjeldende regelverk.

Svar

En deponering er en fysisk overføring av arkivmateriale uten at råderetten overføres. Når en kopi av elektronisk arkivmateriale deponeres i Arkivverket, beholder altså avgiver råderetten og det fulle ansvaret for materialet. Arkivverket skal bevare den deponerte kopien utilgjengelig for bruk, og bare utføre teknisk vedlikehold. Som dere selv påpeker innebærer dette at arkivskaper må beholde det deponerte materialet inntil avlevering finner sted. Dette framgår blant annet av Riksarkivarens forskrift kapittel VIII § 8-7 tredje ledd:

«Avgiver skal ikke slette grunnlagsdataene for arkivversjonen i sitt system før avleveringen er godkjent av Arkivverket. Grunnlagsdataene kan ikke slettes så lenge et materiale er deponert, jf. 8-4 annet ledd.»

Riksarkivaren har riktignok uttalt at uttrekk bør tas fra det opprinnelige produksjonssystemet, fordi erfaring tilsier at disse uttrekkene inneholder færre uttrekksgenererte feil. Det har imidlertid ikke vært praksis å kreve at dataene skal oppbevares i produksjonssystemet etter at en arkivversjon er deponert. Så lenge dere har full tilgang til dataene i et operativt system, slik at dere kan betjene arkivet i deponeringsperioden, står dere altså fritt til å flytte datainnholdet til et annet system.

B ØKONOMI
ECONOMIQUE

NORGE P.P. PORTO BETALT

Returadresse:
Norsk Arkivråd, Maridalsveien 3,
0178 Oslo, Norway

norsk arkivråd

KURS- OG SEMINARPROGRAM 2015

SE NORSK ARKIVRÅDS NETTSIDER, WWW.ARKIVRAD.NO,
FOR INFORMASJON OM KURS OG SEMINARER I 2015.